

CONVORBIRI LITERARE.

ANUL III

(Martie 1869 — 1 Martie 1870).

Redactor: *Iacob Negruzzi.*

IASSI 1870.

TIPOGRAFIA SOCIETĂȚII JUNIMEA.

CONVORBIRI LITERARE.

Apare la 1 și 15 a fiecărei luni.

Abonamentul pe unu anu pentu România liberă 1 galbenu: pentu Austria 5 fl; pentu Besarabia rusească 1½ galbenu.
— Abonamentele se facu in Iassi la Tipografia Societății Junimea; in Bucuresti la librăria Soccec & Comp.

S U M A R I U.

Lui Alexandri, dedicațiune de D. I. Negruzzi,
Studii asupra literaturii Spaniole. — Lope de Vega și
teatrul seu (fine) de D. I. Vărgolici.
O scrisoare a lui Constantin Negruzzi.
Fisiognomia. (Din prelecțiunile ținute de D. T. Maiorescu.)
Poesii de D-șoara Matilda Cugler.
Fabule de D. G. Crețianu.
Corespondență.

LUI ALEXANDRI.

Nel mezzo del cammin din nostra vita.
Mi ritrovai per una selva oscura.

Dante,

Grădina cea umbrită acuma părăsisem
De care e copilul ăntei incunjuratu
Și deschidându portița, in câmpu acum eșisem
Ce veselu inainte-mi eră desfășuratu.

Câmpia inverșită păreă nemesurată
Luciă in dulci podoabe de mii și mii de flori
Și pe deasupra bolta albastru colorată
La inspiratul june zimbă fără de nori.

Și plinu de doru și visuri, cu pasuri călătoare
Pe câmpu tot inainte mergeam neingrijitu,
Cuprinsu de unu dulce farmecu, priviam cu des
fatare

Câmpia nesfirșită și ceru nesfirșitu.

Deodată ănsă câmpul prin arburi se ascunde
Ș'al cerului albastru de nori e coperitu,
Grăbescu a mele pasuri și grija mă pătrunde,
Tresare al meu sufletu de rele prevestitu.

Și eată'ntr'o pădure obscură și tăcută
Deodată, făr de veste, mă vedu retăcitoru
Se'ntunecă lumina, cararea e perdută
In juru, in sus, in mine, tăcere și floru!

In spaimă și in chinuri, cu noapte'ntuneșoasă
Cu venturi, cu furtune mă luptu necontentitu.
De'ntorceu a mele gânduri, câmpia cea frumoasă
Mai multu amaru aduce in peptu-mi amăritu.

Ș'in juru și inspre ceruri indreptu in desperare
Tănguitoare voace, chemându unu ajutoru:
In juru salbatici fiare, sus buhne cobitoare
Respundu l'a mele plângeri cu vaetele lor.

Se trece-o ți și alta ș'a treia le urmează
Dar ochiul meu nu vede al codrului hotaru,
Și când din vreme'n vreme furtuna incetează
Perduta fericire tot cautu in zadar!

O tu! care acuma pădurea 'ntunecată
De mult ai părășit'o, lungi timpuri retăcindu

Pe-a cărui frunte anii și gloria bogată
 Au pus corone doue, de lauru și de-argintu,

O! spune-mi cum in timpuri de griji și chinuri
 grele,

Cand apăsă pe peptu-ți al oamenilor rău
 Sciai cu lacrimioare și mărgăritărele
 Să legeni iu dulci cânturi, atunci sufletul tău,

Și când destinul negru, cu litere fatale
 Scria a tale doruri, etern să nu'mplinesci
 Cum ai cântatu pe fluieru tu doinele de jale
 Și ai culesu comoare de cânturi bătrănesci,

Invață-mă, ca tine să aflu in gândire
 Ceru, câmpuri mai frumoase, decât ce am lasatu
 Pân voi gâsi odată a codrului sîrșire
 Și voi eși in vale de-o cărjă răzematu.

Și dacă hotărîtă mi-a fostu numai durere
 Să aflu din a soartei și'a oamenilor rău,
 La alții cari suferu să lasu o mângăere
 Precum mi-ai datu tu mie cu dulce cântul tău.

Atunci ca tine mândru să mergu spre o grădină
 Cu frunte coronată, cu sufletu mulțămîtu,
 Grădină'n care doruri și patimi se alină
 In linisce cerească și fără de sîrșitu.

Iacob Negruzzi.

STUDII ASUPRA LITERATUREI SPANIOLE.

Lope de Vega și teatrul lui,

VIII.

Dupe ce amu vorbitu in generalu de teatrul
 Ini Lope de Vega, și amu clasificatu comediile sale,
 ue rămăne a arată prin câteva esemple că elu scie
 pe de o parte a se face interesantu pentru com-
 patrioții săi, prin alegerea subiectelor ce tratează

pe de alta a descrie, cu o pană maeastră, caracterele sale, și a face din ele tipuri universale, adevărate ființe vii, ce se mișcă, lucrează, trăescu.

Intr'o scenă din piesa „*Santa liga*“ găsimu unu admirabilu tablou de suferințele captivilor creștini căduți in mânele Musulmanilor, subiectu ce interesă cu deosebire pe Spanioli. Acțiunea se petrece in Constantinopoli. Unu negustoru creștinu sosesece pe piața unde se află captivii, cu însărcinare de a rescumperă pe câți-va din ei, in numele ordinului religiosu „*Treimea*“. Toți ilu incunjură ca pe unu ângeru binefăcătoru, și fie-care spune chinurile sale pentru a provocă compătimirea și mila lui. O mamă țiindu de mână copilul său, ilu roagă și ea la rândul ei, pentru scăparea mai cu samă a *dragului ei ângerășu*, pe care Turcii ilu amenință să-lu facă mahometanu. Mișcatu de naivitatea și inocența copilului, trimisul consimte a-lu trece in listă, escludendu ânsă pe mamă. Dacă-i așa, țiise copilul, o, atunci eartă-mă, dar lasă-mă aice in locul ei. Vă promitu la amundoi că nu voi uită niciodată pe D-țeu, nici că sunt creștinu.“ Pe urmă după ce negustorul trece in listă și pe mamă, copilul se adresează cu bucurie către dēnsa: „Ce mamă, ne ducemu?— Da, dragul meu. — Indată, indată? — Da, dulcele meu ângeru. — Ie sama bine, mamă, și când vomu ajunge a casă, să-mi cumperi o sabie, și pe toți Turcii ce voi intâlni, îi voi omori.“ Se poate exprima cu trăsături mai vii și mai caracteristice nevinovăția copilărească și iubirea de mamă?

Tot in aceeași piesă, intâlnimu o scenă de unu genu cu totul deosebitu, in care Lope representă consiliul ținutu de generalii creștini, in ajunul bătăliei de la Lepantu (1571). Ceea ce-i curios in această scenă e că poetul introduce persoane pe care elu însuși le cînosuse in tinereța sa, și le conservă caracterele lor proprii astfeliu precum ne le-a lăsatu istoria. Acestu consiliu are, ceva mărețu și eroicu, demnu de timpurile antice. Spiritul timpului apare in fie care frasă. Ura in-
 contra păgăniloru, iubirea pentru religiune și pa-

trie, curagiul și eroismul cavaleresc, respiră în cuvintele fiecărui din generali. Majoritatea se pronunță pentru bataie și toți se separă, plini de entuziasmu și gata de a începe lupta.

Adese ori Lope se înalță până la sublimu. În piesa intitulată *Orații* (Horacios) sau *Fratele onoratu*, (El honvado hermano), ce reprezintă lupta Oraților și a Curiaților, de sub regele Tullu Ostiliu, unul din Orați ce rămăsese singuru în fața a trei inimi, vădându nelinisea și muta tăcere în care se află cufundată armata romană: „N'aveți frică, Romani, le țice elu, nu vă temeți nimica pentru patrie! Eu sunt singuru în adevăru. dar portu în inima mea curagiul a trei oameni căci sufletele vitejiloru mei duoi frați au trecut în peptul meu*).

Patriotismul celu mai infocatu respiră în toate dramele a căroră fabulă e imprumutată din istoria națională sau de la tradițiunile populare. În piesa *Căsătoria în moarte*. (El casamiento en la muerte), regele Alfonso el Casto, pentru a pute alungă pe Mauri din Spania, formează proiectul de a se supune lui Carolu celu Mare, regele Francilor, și ai cedă staturile sale după moarte. Toți bravii săi consilieri respingu cu indignare această hotărîre și jură să moară mai bine decât să dea țara lor în mânele străinului. „Înainte de a suferi, țice unul din ei, ca Spania să fie a Franciei, Alfonso va învăța a mă cunoasce. Noi să îngăduimu o astfelu de injosire? Dar pentru ce aceste cuvinte nefolositoare? Să strălucească spada: când e vorba de scumpa noastră patrie, nu limba ci spada trebuie să vorbiască“. (Dioa I. Scena I.)

Lope de Vega escelează cu deosebire în descrierea pasiunii amorului, care formează singuru nodul principalu a unui mare număr din piesele sale. Modul idealu dupe care elu înțelege și zugrăvesce acestu sentimentu, dovedesce că acestu mare geniu scia să pătrundă tainele cele mai ascunse, ale inimii omenesci, și să descopere toată delicateta afecțiunei lor, toată nobleța și generositatea ce inspiră iubirea sinceră și adevărată. În piesa „*El*

bastardo Mudarra“, unu bătrănu cavaleru Spaniolu din evul mediu, nobilu și curăgiosu, Gonzalo Bustos, e însărcinatu cu o misiune le regele mauru de Cordova, care, înțelesu fiindu cu fratele lui Gonzalo, ilu aruncă în închisoare pentru a-lu perde. Pe când cavalerul se plângea de tradarea fratelui seu, intră la elu o tânăură maură, de o rară frumuseță, Arlaja, sora regelui mauru. Ea aușise de bravură și virtutea lui Gonzalo, și simțise pentru elu unu profundu amoru, fără a-lu cunoasce. Muțamită intervenirei sale, regele află calomnia, și incredințează surorii sale cheia închisorei, pentru a se duce să mângăie pe nenorocitul cavaleru, până ce va fi liberatu și vinoații pedepsiți. Gonzalo plinu de recunoștință, cade la picioarele ei: Nevinovăția mea va fi dar cu desăvârșire descoperită, țice elu, căci mi se dă ca păzitoru unu ângeru. Da, macarcă ești maură, nu mă temu să te comparu cu unu ângeru, căci totu ce-i virtuosu și frumosu, merită numele de ângeru.“—„Vestea m'a informatu despre istoria ta respunde Arlaja, și unu captivu ce te iubesc mi-avorbitu de tine. Și crede-mă, fără a te indoi, până acum amu păzitu cu atăta îngrijire inima mea și amorul meu, încât în zadar fratele meu a vroitu să mă mărite, elu n'a isbitu. Tu singuru în lume mi-ai insuflatu unu sentimentu, și aceasta o dătoresci bunei mele opiniuni despre virtutea ta. Căci eu nu prețuescu intru nimica nici avantajele tinereței, nici grațiile frumuseței: sufletul e totu pentru mine; elu e și tănereță și frumuseță și nobleță și calitate“*).

Lope posede de asemenea o vervă comică variată în nesfârșitu. Glumele lui sunt fine, plăcute, pline de veselie și delicateta. Elu scie nu numai să învețe dar să și desfăteze pe publiculu său și să-lu facă să ridă, scopul principalu al unei comedii. Într'o scenă din piesa „*El Arauco domado*“ (Araucul cuceritu) ce se petrece în Chili (Arauco), cătră mijlocul seculului alu XVI, unu soldatu Spaniolu, Rebolleda, de sentinela la o fortăreță, doarme de osteneală. Generalul care face

*) Actul III. Scena X.

*) „El bastardo Mudarra“ Dioa II, Scena II.

revisiune, vădându-lu adormitu, se mulțămese numai de a-lu trezi, impungându-lu cu virful spa-dei sale. Soldatul deschide ochii și se desceaptă: „Ce dracu! ȕice elu, adormisem visam că eram măgaru, și că aveam stăpănu pe unu muncitoru, care după ce sfișli lucrul seu, se intorceă a casă mulțămitu, și pentru a mă face să mergu mai iute, mă impungeă cu varga. In adevėru mi se pare încă că o simțescu“. (Ȑioa I. Scena VI).

Acestu soldatu e prinsu intr'o plantațiune de smochini, și făcutu captivu de Araucani, cari fiindu antropofagi, ilu examinează de aproape și cu o mare băgare de samă. „Mi se pare cam slabu, ȕice unu; dar asta nu face nimicu.“ „Să-lu ucidemu, ȕice altul, cu săgețele, și apoi să-lu mănămu.“ Soldatul eră să fie ucisu, când o a treia persoană, o femeie, se aruncă între dēnșii: „Stați, nu trageți strigă ea, vreu mai bine să-lu frigeți de viu.“ Sermanul Rebolledo, care cu totulu descuragiatu, nu ȕisese nimica până a-tunci, rechiamă in fine toată prezența sa de spiritu, și recurge la o viclenie pentru a putē scapā de o moarte sigură*). Elu declară că are o boală grozavă, și așa de molipsitoare, încāt in Spania când o vită sau o pasere o are, acelu ce mănăncă din carnea lor, moare pe locu in deliriu. Araucanii ilu credu, și astfeliu Rebolledo scapā cu viață, cu toate protestările sale, căci acum, fiindu siguru de efectul cuvintelor sale, elu cerea cu stăruință să fie friptu și mănăcatu, fiindcă așa va putē să serviască patria sa, și după moarte, făcēndu să peară toți acei ce voru gustā din carnea lui.

Intr'o altă piesă „*La niņa de Plata*“ (Copila de argintu**), gasimu de asemenea o trāsătură comică, unită cu o satiră in contra maniei ce aveā nobleța Spaniolă de a inșirā multe nume proprii, in actele publice. Infantele Enric care iubese pe frumoasa Dorotea, se adresează la escuderul ei,

*) El Arauco domado, Ȑioa II. Scena II.

***) *Niņa* insamnă in spaniolesce și *lumina ochiului*; de acolo in piesă o mulțime de jocuri de cuvinte și de glume asupra acestei vorbe.

ca să-i ceară ajutorul lui, promițēndu-i o bună resplată. Escuderul își ia unu aeru de nobilu, și se laudă cu o mândrie adevėrat castilană: „Trebue ca înălțimea voastră săscie bine eu sunt Cueva, Arjona, Mendez, Lopez, Xuarez... Vasquez și Loyola. In țara mea acupu *unu mare locu*. — Cum asta? intreaba Enric. — *Cu iscălitura mea*, raspunde escuderul.“ — Mai departe, in aceeași scenă, infantele ilu intrebă daca-i dintr'o familie cunoscută: „Străbunul meu, raspunde elu, a fostu ciubotaru“**).

Bogata imaginațiune a lui Lope ȕi oferă tablouri dramatice, cari nu numai descriu moravurile, dar sunt și de cea mai mare frumuseță poetică. Eată unu esemplu, lūatu din comedia „*El niņo inocente de la Guardia*.“ (Copilul nevinovatu din Guardia). Evreii din Spania iritați in contra in-chisițiunii, și vroindu să-și resbune asupra creștinilor, hotărescu să omoare pe celu mai piosu dintre copii spanioli, pe micul Ionică (Juanico), a căruca frumuseță și pietate erau cunoscute de toți. Ȑioa aleasă pentru această crimă este Inalțarea Domnului. Copilul condusu de numa sa ca să vadă procesiunea acestei serbători, zăresce pe unu steagu pe fecioara Maria, reprezentată in gloria sa, și incunjurată de unu cercu de āngeri. La această vedere, plinu de unu entusiasm nevinovatu, elu ȕice, adresandu-se catră muma sa: „O! așu vroi să fiu unu din āngeri ce incunjură pe fecioara Maria“. Cată frumuseță in aceste cuvinte puse in gura unui copilu, și cât de bine zugrăvescu ele pietatea și credința naivă! Evreii realizează proiectul lor. In mijlocul imbulzālei și a și a confusiunii ce produce totdeauna o mare procesiune, copilul e răpitu. Muma sa desperată și cu lacrimile in ochi cere la toți trecătorii pe scumpul ei fiu; in urmă intră in biserică, și după o superstițiune populară, plătescu unui bătrānu orbu, ca să reciteze *rugăciunea copilului perdutu*. Când orbul sfișli, unu glasu tainicu ridicān-

*) *La niņa de plata* — Ȑioa I. Scena II.

du-se din fundulu bisericeii, cântă următorul fragmentu dintr'unu canticu:

Celu ce a perdutu să se mângăie,
Căci totu ce perde pe pământu,
Se regăsesce in ceruri.

IX

In tratatulu seu „*El arte nuevo de hacer comedias*“. Lope recomandă cu deosebire subiectele in care onoarea e in jocu, pentru că aceste, ȳice elu, mișcă cu putere pe toți spectatorii*). Acestu perceptu, fructu alu experienței sale, Lope l'a aplicatu cu cea mai mare atențiune, și in modul celu mai fericitu. Elu iubescce să zugrăviască sentimentele mari și nobile, devotamentele eroice pentru amoru, pentru familie pentru patric. Dar *punctul de onoare* „el pundonor“ este mai cu samă sufletul dramelor sale, precum elu este și caracterul propriu al poporului spaniolu. Spania e poate singura țară, in care onoarea a jucatu celu mai mare rolu in viața sa publică și privată. Vatamatu ia onoarea sa, unu spaniolu, fie nobilu, fie omu de josu, fie bogatu ori saracu, nu vrea să scie de nici unu obstaculu, nu cunoasce nici o lege. Săngele-i ferbe de mânia, și nu trăescce decât ca să și resbune, nicidecum mișelescce, ci cu bravură, asupra inimiculu seu. Cuvântul datu devine pentru dănsul o datorie sacră, mai mult încă, o pasiune violentă, care-lu predomnesce, ilu subjugă, ilu impinge la cele de pe urmă estremități*). De acolo atâtea scene crâncene, dueluri, ucideri, ce întâlnimu in dramele lui Lope de Vega. Poetul nu făcê decât să copieze tablourile sale după natură, după realitate.

In drama sa „*La Estrella (Stea) de Sevilla*“ una din cele mai frumoase a lui Lope, găsimu intru-nite aceste caractere naționale. Estrella, copila cea mai frumoasă din Sevilla, e logodită cu unu june Sancho Ortiz, și gata de a se căsători cu elu,

*) Los casos de la honra son mejores,
Porque mueven con fuerza á toda gente.

) In piesa sa „*Căsătoria in moarte*“, Lope pune in gura unuia din eroii sei cuvintele următoare: „In legile inteleptilor noștri strămoși e scrisu că *precum funia leagă pe bou, astfelu omul e legatu prin cuvântul seu, unu rege prin jurământul seu*“.

când regele Sancho el Bravo, ce din întâmplare o vede, in trecerea sa prin politie, se inamorează de dănsa. Dar toate incercările sale, spre a-și ajunge scopul, rămănu zadarnice, ba chiar e insultatu de fratele Estrelei, Bustos de Taverro, care priveghează de aproape onoarea surorii sale. Regele furiosu chiamă pe Sancho Ortiz, și-lu face să-i promită că va ucide pe omul căruia nume ilu va găsi scrisu in biletul ce-i dă. Ortiz se supune la ordinul suveranulu său; dar când deschide biletul și vede că victima este cumnatul său, pe care-lu iubescce ca pe unu frate, și care e singurul protectoru al iubitei sale, stă unu momentu la indoeală. Cu toate acestea, elu a datu cuvântulu inaintea regelui, și trebne să-lu țină; provoacă dar pe Bustos și-lu ucide. Prinsu și condamnatu la moarte, elu refușă de a descoperi motivul crimei sale, căci promisese regelui de a păzi secretul. Mișcatu de atâtea eroismu și lealitate, regele se descopere elu însuși, și declără inocența lui Sancho Ortiz. Acestu subiectu a oferitu lui Lope scene patetice de celu mai mare interesu și frumuseță. Lupta ce se petrece in inima lui Ortiz intre amoru și datorie. e descrisă cu colori vii și naturale. Datoria însă e mai puternica decât amoru, și Ortiz uită pe Estrella, pentru a implini cuvântul datu, și ucide pe Bustos, macarcă nu scie care e vinovăția lui. O scenă foarte insemnată e aceea in care amundoi amanții, după omoru, se găsescu impreună.

Sancho D-ȳeule! Este pentru mine o pedeapsă mai mare?

Estrella. Spune-mi iuimă de piatră, Sancho, născutu pentru nenorocirea mea, straniu amestecu de ură și de amoru, originea chinuriloru mele, in ce te-a atacatu fratele meu? In ce te-a atacatu Estrella?

Sancho. Ei bine, veȳi că o inimă tare, precum ȳici, și impetrită, plănge. Pentru ce mă iutrebî? Cetescce in fundul inimii mele. Aceste lacrimi iȳi spunu totu ce eu nu potu spune. . .

Dar cu toate că Sancho e nevinovatu, cu toate că Estrella ilu iubescce cu cea mai mare pasiune,

ea nu va fi femeea lui. „A vedé in toate ilele la masă, in patul meu, pe ucigaşul frate-meu, ar fi, ice ea, pre mare pedeapsă pentru mine“. Şi pentru mine, ice Sancho, ce suferină de a petrece viaa mea lângă sora aceluia pe care l'am ucisu pe nedreptul, când ilu iubiam ca pe sufletul meu*)“. Cătă delicateă de sentimentu in aceste cuvinte a doi amani ce sacrifică amorul şi fericirea lor, Estrela, amintirei fratelui seu, Sancho, căinței că a ucisu pe fratele iubitei sale!

Scene de aceste intâlnimu la fie care pasu in dramele lui Lope de Vega. Elu posedé in celu mai mare gradu arta tainică de a se insinuă in inima spectatorilor sei, de a le trezi curiositatea, de a-i inè sub impresiunea unei acceptări ce cresce din ce in ce mai mult, şi adaugé interesul şi plăcerea. „Nu am cetitu, ice lordul Holland, toate comediile lui Lope de Vega, ănsé niciodată n'am inceputu a ceti vre una, fără să o fi continuatu, intr'unu sufletu, până la sfirşitu*)“. Acestu raru talentu de a se face interesantu, de a captivă pe spectatori, e o condiiune neapărată pentru arta dramatică a căreia elementu fundamentalu este activitatea pasionată. Fără o aciune combinată cu ghibăcie, şi prin urmare capabilă de a-i desvoltă curiositatea, de a-i răpi oare cum ateniunea, de a nu-i lasă nici timpul să respiri, nu vei fi condamnatu să ascui nisce conversaiuni reci, nisce discursuri lungi, ce te adormu, ce te inghiaă?

Niciodată Lope nu incepe dramele sale prin povestiri de evenimente anterioare. Esposiiunea piesei se face in aciune şi sub ochii spectatorului. Personagele lucrează din momentul ce esu pe scenă, şi lasă astfelu să se vadă de la inceputu caracterele lor proprii.

X

Femeile ocupă o parte foarte insemnată in teatrul lui Lope de Vega. Nici unu poetu n'a isbutitu

*) „*La Estrella de Sevilla*“ a lui Lope, are mare asemanare cu drama lui Guilhen de Castro „*Tinerea lui Cid*“ care a servitu de modelu lui Corneille, in tragedia sa „*le Cid*“.

**) Memorii asupra lui Lope de Vega etc.

a descrie cu mai multu adevăru, cu mai mare talentu, nici cu mai multu focu pe femei. Induioşarea bunătaea, iubirea, aceste preioase calităi ale inimii femeesci, Lope le studiază le pētrande cu agerime, şi le dă la lumină in toată frumusea şi farmecul lor. Elu are pentru frumosul sexu o stimă profundă, unu feliu de adorațiune, ce se vede in mai toate comediile sale. Femeea e pentru dănsul o fiină superioară, unu ăngeru scoboritu din ceru pentru fericirea şi măngăerea omului, care in schimbu ęi datoresce recunoscină, afectiune, respectu.*) „A onoră pe femei este o datorie, la care se nascu obligai toți omnenii onestii***)“. Cu ce trăsături vii, cu ce admirabilă veritate esprimă el statornicia femeilor, in cele mai grele imprejurări ale vieei! Amorul, gelosia, sacrificiile ce ele sunt totdeauna gata a face obiectului iubitu, sunt reprezentate intr'o varietate de situaiuni nemărginită, cu colorile cele mai naturale şi mai adevărate.

Ănsé femeile lui Lope nu sciu numai să iubiască cu infocare: ele sunt capabile de curagiu, de eroismu, şi in aceasta nu cedează pasul celor mai bravi cavaleri. Devotamentul lor pentru patrie e pasionatu; amorul lor aretoru ca şi cerul sub care trăescu. Sentimentul de onoare apare la ele une ori ca o esaltare, ca unu deliriu. Unu singuru esemplu ce luămu din piesa: „*Les donzelas*“ (copilele) *de Simancas*“ va ajunge spre a dovedi aceasta.

După o veche tradiiune populară, unu usurpatoru al tronului, cumparase pacea şi amicia Maurilor, indatorindu-se a le dă, ca tribut, pe fiecare anu unu numeru hotăritu de fete. Lope primesce această tradiiune, şi in drama citată presupune că o sută de copile *sănătoase şi intregi la corpu*, au să fie date, in puterea unui tratatu, califului de Cordova. Arabii se află deja

*) Montalvan ne spune că Lope nu puteă suferi pe oamenii ce vorbiau rău de femei, de la cari au primitu viaa.

**) Es honrar à las mujeres
Deuda á que obligados nacen
Todos los hombres de bien.
(El premio del bien hablar).

in Simancas și asceaptă împlinirea condițiunii tratatului. Ȑnsă copilele alese pentru acestu odiosu tribut, refușă de a-i urmă, și fugu intr'unu turnu, de unde numai cu sila se voru putē smulge. Arabii se apropie de turnu, pentru acestu scopu, și se pregătescu a întrebuișă puterea, cānd una din aceste brave eroine se ivesce deasupra invălită in *capa* sa, și cu fața palidă: „Voi cereți fete sănătoase și întregi la corpu; noi acuma nu mai prețuimu nimica pentru voi“ strigă ea, și toate celelalte in acelașu timpu ridică in sus brațul stingu ciuntitu. Ele își tăiaserē mână, mai bine decăt să cadă iu puterca păgānilor. „Suntemu lipsite de o mână, adaugu ele, Ȑnsă dacā voi tot ne mai cereți, ne mai remāne Ȑncă una pentru a ne da moartea.“*) Invinși de atāta curagiu, și plini de admirațiune, Maurii le liberează, și renunșă pe viitoru la acestu tribut. — Ce spectaculu crāncenu și teribilu! Aceste fete erau nebune va țice cineva. Fie; Ȑnsă această nebulie sublimă nu potu să aibă decăt numai sufletetele pasionate, pentru care perderea onoarei e o pe-deapsă mai crudă decăt moartea.

Lope esagerează poate cāte odată. Dar celu pușin nimene nu-i va putē impută cā tinde a injosi și a umili sufletul omenescu. Elu ilu rāpesce pe aripele geniului seu, ilu inaltă intr'o sferă superioară, și-i arată unu idealu de frumusețā și de fidelitate, de eroismu și de noblețā.

XI.

Ca scriitoru, Lope de Vega este emulul nemuritorului Cervantes. Stilul lui intrunescu toate calitāțile, facilitate, rāpejune, chiaritate, eleganțā, precisiune, proprietate, armonie. Poesia lui e dulce și curgētoare, bogatā in imagini vii și surprinșetoare, in tablouri simple și naturale, plinā de farmecu și de incāntare. Fiecare personagiu are limba ce convine caracterului, virstei, secului, situațiunii sale. Amantul vorbesce cu focu și pasiune; bētrānul cu circonspecțiune și gravi-

tate. Regele, păstorul, servitorul, omul de rāndu, toți conservă tonul demnității și condițiunii lor, dupā preceptul pururea nou și adevēratu a lui Orașiu:

*Aetatis cujusque notandi sunt tibi mores,
Mobilibusque decor naturis dandus et annis* *).

Dialogurile sale sunt pline de vivacitate și grație, și aceasta o datoresce Lope versificațiunii sale armonioase și ușoare, ritmului seu variatu și incāntătoru. Toate feliturile de cadențā să găsescu in dramele lui, de la versurile rāpiđi ale romanței și ale cānturilor populare, pānā la versurile pompoase și grave ale epopeei eroice.

Alătura cu aceste calitāți, ce ajungu pentru a face nemuritoru pe unu poetn, se află din cānd in cānd defecte, de care Lope nu s'a pututu desface. In timpul lui infloriā *cultismul* (El culteranismo) pusu in renume de Luis de Gongora, nāscutu in Cordova (1561), patria lui Seneca. Cultismul consisteā in a întrebuișă la tot pasul metaforele și comparațiunile cele mai bizare pentru a esprima lucrurile simple și ușoare, in a scrie intr'unu stilu pretenșiosu, in floritu, afectatu, și cele de mai multe ori neințelesu. Cuvinte noue, suvenire de mitologie veche, de istorie națională, erau întrebuișate și amestecate cu atāta abusu, incāt poeziile cultilor (cultos) deveneau adevērate enigme pentru cetitori. Poetu de unu mare talentu, și dotatu cu calitāți insemnate, Gongora impinse pānā la ridiculu această manie de inovațiune periculoasă *). Elu găsi admiratori și discipuli numeroși, și scoala lui durā pānā la sfirșitul seclului al XVII.

Lope care iubiā a scrie natural, pentru a fi ințelesu de toți, nu putea suferi aceste estravanțē ce stricau gustul și ameninșau de a formā o literatură aparte, strāinā pentru poporu, și pricepută numai de unu numēru restrinsu de privi-

*) Ars poetica 156—157.

*) Acelașu fenomenu se produceā cam tot in acea epocă și in Francia, unde Ronsard, și scoala lui dădurē, semnalul unei reforme, ce din norocire remase fără rezultat, și murī impreunā cu dēnsul și cu discipulii lui.

*) *Aún quedán manos para darnos muerte, Dīoa III. Scena V.*

legiaşi. In timpul de douăzeci ani, elu combătù pe cultişti en ironie şi cu ridiculu, arme teribile, ce producù rãni adãnci, şi pe care Lope scia sã le mãnniascã cu ghibacie şi arte. Sunt numeroase pasagele in care elu ride pe cultişti. In tr'unu sonetu, scrisu in limba modei de atunci, Lope sîrsece prin acestu dialogu straniu: „—Inţelegi Fabio, ceea ce-ţi spusei? — Cum, dacã inţelegu? — Minţi, Fabio, pentrucã eu care am scrisu nu inţelegu unu cuventu.“—Intr'o comedie „*Amistad y obligacion*“ (Amicie şi indatorire), unu omu se recomandã ca poetu insurãţelu, care-şi pune această intrebare: Eşti pentru stilul obicinuitu, sau eşti dintre rafinaţi (cultişti)? — Sunt rafinatu. — Ei bine, remãi la mine, şi vei scrie secretele mele. — Secretele D-tale? şi pentru ce? — Pentru ca sã nu le inţelegã nimene.“

Din nenorocire ănsã această luptã, aşa de bine inceputã, nu ţinù pãnã la sîrşitu. Lope făcù pace cu Gongora, cãruia dedicã una din cele mai frumoase piese ale sale „*Amor secreto hasta celos*“ (Amoru ascunsu pãnã la gelosie.) Mai mult ăncã, pentru a dovedi cã împãcarea erã de-sevirşitã, elu nu refusã de a presurã ici cole in operele sale *grãţii* şi *delicateţe* de acele de care-şi bătuse jocu pãnã atunci. De acolo vine cã intãlnimu câteodatã in Lope unu stilu afectatu şi ambiţiosu, plinu de pompã şi de figuri pre in florite, şi puţin potrivit cu personagele şi cu situaţiunile. ănsã aceste rari escepţiuni nu probeazã nimicu in contra bunului simţu şi a gustului delicatu a lui Lope.

O imputare mai serioasã i s'a adresatu de unii critici. S'a đisn cã elu n'a făcutu pentru teatru, aceea ce a fostu in stare sã facã, mulţãmitã geniului cu care-lu inzestrase natura, cã lãsându-se adese ori in voea imaginaţiunei şi a uşurinţei cu care compunea piesele sale, nu dã destul timpu reflectiunei, aşa incãt se intãmplã cã o dramã bine inceputã, e slabã la sîrşitu, şi conservã urme vëqute de rãpejunea cu care a fostu scrisã. Această imputare poate fi adevëratã pentru unele din dramele lui Lope, făcute in tinereţa sa, când

lucrà sub influenţa inspiraţiunei poetice, şi nu se ocupã in deajunsu de planu şi de compoziţiune. Unu subiectu se presentã imaginaţiunei sale: de indatã Lope luã condeiu şi se puneã la scrisu. Pãnã când ţinea focul primei inspiraţiuni, piesa mergeã bine; ănsã din momentu ce fantasia se obosiã, poetul perdeã entusiasmul şi firul ideilor sale, şi grãbitu de a ajunge la sîrşitu, deslegã intr'unu modu puţin naturalu, intriga acţiunei sale dramatice. — Dar aceasta nu se poate đice de dramele scrise in etatea virilã, şi mai cu samã in cei de pe urmã ani ai vieţii sale. Pe aceste Lope nu le făcea cu aceeaşi rãpejune şi nu apelã numai la imaginaţiune, ci şi la judecatã şi la lunga sa experienţa. Manuscriptele ce se conservã din această epocã, şi care-su pline de numeroase şterseturi şi corecţiuni, sunt o probã evidentã de reflectiune şi de muncã. Aceste piese sunt fructul mai mult al artei decãt al inspiraţiunei, şi intrunescu toate calitãţile cerute de la o adevëratã operã dramaticã. Ele ajungu, chiar când numerul lor ar fi restrinsu, a susţine gloria lui Lope de Vega, şi numele lui de adevëratul fondatoru alu teatrului spaniolu, fãrã a ţine samã de influenţa cea mare ce a avutu elu asupra teatrului modernu, la toate naţiunile*). Cele doue mii donë sute de piese ce a compusu, şi din care abie vr'o cinci sute s'au conservatu, precum şi celelalte opere ale sale: poeme, novele, poesii fugitive etc. voru face totdeauna dintr'ensul unu fenomenu al naturei, o adevëratã minune in istoria literarã a umanitãţii, şi posteritatea va admirã pururea pe *Fenizul ingeniilor, pe marele Lope de Vega.*

S. Vãrcolici.

*) „Dacã Lope de Vega n'ar fi scrisu, este probabil cã capodoperele lui Corneille şi a lui Molière, n'aru fi fostu compuse niciodatã.“ Lord Holland.

„Invenţiuni ingenioase şi cutezãtoare, veselie, chiaritate deplinã şi o mişcare uşoarã in intrigã, sunt calitãţi aşa de particulare dramelor spaniole, incãt când le gãsescu intrunite in o comedie, nu mē sînescu a pronunţa cã ea e de origine spaniolã, chiar când autorului nici prin minte nu i-ar trece, şi ar crede cã s'a adaptu la unu isvoru mai vecinu.“

Schlegel — Cursu de literatrã dramaticã,
Lope de Vega.

O SCRISOARE A LUI CONSTANTIN NEGRUZZI.

In toate timpurile, barbații cari au lucratu împreună la unu scopu spiritualu comunu, au fostu in legăminte personale intime, căci mai sigură și mai durabilă este amicia, când este intemeiată pe unu tărëmu spiritualu, decât, când se basează numai pe calități personale supuse influenței timpului și a fluctuațiunei evenimentelor. Amicia intre Constantin Negruzzi și Vasilie Alexandri a ținutu neintreruptă pân la moartea celui ăntëiu. Ii adesa lucrau împreună, își comunicau scrierile lor, asupra cărora își dedeau mutual părerea și mănțineau astfel unu interesu reciproc totdeauna viu. In ultima jumătate a vieței sale, Constantin Negruzzi, trecëndu prin dureroase încercări și supusu la multe suferinți fisice, nu mai lucrà ca odinioară. Ilusiunile tinereței sale se perduse, nu numai asupra viitorului patriei, ci și asupra influenței lucrărilor lor literare, vëdëndu direcțiunea greșită și nefericită ce apucase scriitorii ce-i urmau imediat. De mulți ani, elu nu mai scrisese nimicu, cu toate indemnările lui Alexandri, care mai tēnëru de virstă, păstrase încrederea in viitorul literaturii naționale. Cu toate aceste indemnări, Negruzzi tăceà. Atunci Alexandri veni intr'o ți la dēnsul cu unu caetu liniatu și ilu depuse pe masă, ȓicēndu că nu-lu va luà inapoi pân ce nu va fi umplutu de la unu capetu la altul. Negruzzi, care erà mare amatoru de flori, scrise atunci numirile romăne a multor plănte, cari numiri măi că se uitase chiar intre Romăni și le adună in o listă alfabetică, de prin hărtii vechi ce fusese destinate a deveni inceputul unui dicționaru

Conv. Lit. an. III. No. 6.

de flori și remăsese lasatu uitărei. In postscriptul scrisorei cătră Alexandri, Negruzzi promite a complectà lucrarea, dar proiectul seu remase nerealisatu.

Caietul ce ne-a fostu comunicatu, ofere interesu din mai multe puncte de vedere și publicămu aice atât scrisoarea, cât și parte din lista florilor:

„*Tubite,*

Bētrănul Brănisteanu aveà obicei cānd zăreà pe cineva intrāndu in sămeșie, sciindu că nu vine de flori de cucu ci pentru ca să-iceară parale, a s'apucà să-și umple ciubucul, și luāndu unu aeru de turcu măniosu să se facă că nu-lu vede. In zadar pacientul tușià, își sufflă nasul cu vuetu, cumplitul casieriu nu vedeà, n'auȓià! Mai la urmă omul meu de guerre lasse incepeà cu unu plecăciune, Cucoane Iordache! intinȓēndu-i o hărtie.

— Sluga! — Ce'i aceea?

— O adresă pentru

— Bani? N'am nici unu banu.

— Apoi dar voi veni măne . . . și omul eșià, ca să vie a doua ȓi cānd se repetà aceeași scenă nu sciu cānd ilu găsià in toane bune.

Aceasta făcù pe oameni să se gândiască. Se puseré să studieze pe bētrănul casieriu, și nu se lasarē până nu-i aflarē slăbăciunea (la corde sensible).

Care erà acea slăbăciune? Erà că, dacă iți spuneà că n'are bani, să-i lași hărtia și să eși fuga pe ușă.

Brănisteanu se uità cu groază la hărtia ramasă, ea ți crispà nervele, ți luà toată liniscea. Indată trei, patru slujitori alergau să te gasiască acasă, la visite, pe uliță și să

te tăriască cu deasila la visterie unde pe locu
iți plătiă.

Așa ai făcutu tu cu mine. Mi-ai datu
caetul acesta preținându-mi să-lu umplu.
Bine, Bine! gândiam, zimbindu de sim-
plicitatea prieteșugului teu, culcă-te pe
acea ureche, dragul meu; și am pusu caie-
tul pe masă. Dar vai! amu pățitu ca Bră-
nișteanu! de câte ori ilu zăream, m'apucă
nise flori, incepeam a perde pofta de măn-
care, și a visă noaptea feliuri de bazaconii.
In sfișitu mi-am đisu, trebuie numai decăt
să scapu de caietul acestu nădrăvanu. Elu
— acelu elu ești tu — mi-a datu beleaoa,
scie că nu-i potu refusă nimică, și . . . Dar
ce să scriu? Politicalele nu ne placu la amundoi.
Vr'o poveste? Dar in Iassi nu mai sunt nici
povești; au remasu numai pavele stricate și
judani, nu mai are nici poezie, nici flori. Ei
ș'apoi? Dacă nu-su flori in târgu de ce să
nu fie pe hărtie! Alexandri e poetu, elu iu-
besce florile nu numai pe câmpu, nu numai la
fruntea și la sênul fecioarelor române (sic),
dar ori unde le găsesce. Să-i facu dar o
floră română.

Indată m'am apucatu de treabă. Am
resfoietu feliuri de isvoade lepadate intr'unu
saltaru, și am scosu vr'o patru sute de
plante pe care le-am scrisu in caetul teu,
aședându-le ca intr'unu erbaru (Herbier).

Celu pușinu de n'au altu meritu, au pe
acela de a amintî dragostei tale pe al teu

C. Negruzzi.

P. S. Me indatorescu a complectă această
lucrare. Iassi 12 Iunie 1863."

Dămu aici intr'unu extractu mai multe din
plăntele citate in culegerea făcută:

Afinu, Vaccinium, Myrtille.
Albiță, Alyssum, Corbeille d'or.
Anghetică, Aegelica.
Ananasu, Bromelia ananas.
Anghinaru, Cynara, Artichaut.
Aiu, *Usturoiu*: Allium, ail.
Astre, v. Mărgărite.
Amăreluță, Exacum.
Agrișu, Ribes, Groseillier.
Ațmațuiu, Scandix, Cerfeuil.
Arinu, Alnus, Aune.
Agudu, Morus, Murier.

Brândușă, Galanthus nivalis, Perce-neige.
Brebenei, Bimias.
Brăncuță, Sisymbrium.
Brusturu, Arctium, Bardane.
Bozu, Hyèble.
Busuiocu, Ocymum, Basilie.
Bujoru, Paeonia, Pivoine.
Balsamina, Impatiens b. Balsamine.
Bungeagu, Phaseum.
Brânca Ursului, Heracleum.
Bulbucei, Caltha. Populage du marais.
Buruniță, Euphrasia.
Baraboiu, Bunium.
Bradu, Pinus, Pin.
Beșicoasa, Colutea, Baguenaudier.
Buzișoara, Cymbidium.
Barba Imperatului, Sempervivum. Zoubarbe.

Ciorvană, Lycopodium.
Cleiță, Thymelaea.
Cinci degite, Tormentilla.
Cerențelu, Dryas.
Căldărușă, Aquilegia vulg. Gant de notre-
Dame.

Cucoșelu, Adonis.
Cimbru, Satureja. Sarriette.
Cimbrisoru, Thymus, Thym.
Cătușă, Ballota.
Cardamanu, Isatis, Pastel.
Ciucușoru, Adyseton.
Colțisoru, Dentaria.
Chinu, Abies.
Culbeceasă, Medicago.
Crăpușnicu, Onicus.
Cruciliță, Senecio,
Cătușnicu, Nepeta Cataria.
Corobatică,

Cicoare, Chicorée.
Calaperu,
Cornu, Cornus, Cornouiller,
Cucută, Conium, Cigue,
Condurul Doamnei, Capucine.
Clopoțelu, Campanula.
Cedru, Cèdre.
Creasta Cucoșului, Celosia cristala. Crête de Coq.

Caprifoaie, Lonicera. Chèvrefeuille.
Chiparusu, Cupressus, Cypres.
Ciulină, Trapa-natans, Macre.
Cătină, Hippophae, Argousier.
Cioboșica Cucului, Primula, Primevère.
Ciuma fetei, Datura.
Cununiță, Vinca. Pervenche.
Coșifelu, Sium, Chervis.
Crinu, Liliu, Lis.
Coada șoaricelului, Achillea.
Chiru, Agropyron.
Calmosu, Acorus.
Coada măței, Sphagnum.
Căpușă, Ricia, Riciu.
Ciupercă, Agaricus, Champignon.
Calin, V. Tinus, Opulus.

Dediță, Pulsatila.
Dumbețu, Teucrium, Germandrée.
Dobronică, Melittis.
Dracilă, Berberis. Epine-Vinette.
Degetaru, Digitalis. Digitale.
Drimozu, Viburnum.
Drele, Tremella.
Driză, Ulva.

Eearbă grasă, Sedum.
Eearbă dulce, Glycyrriza, Réglisse.
Eearbă mare, Inula, Aunée.
Eearba lui Tatin.
Eearba ferului, Aconitum.

Fluerătoare, Tamus.
Frasinu, Fraxinus, Frêne.
Frăsinelu, Dictamus, Fraxinele.
Frate și sor.
Fetică, Festuca.
Floare de ghiață, Mesembryanthemum Cry-
 stallinum Glaciale.
Feciorice, Herniaria.
Fumătoare, V. Saftirea.

Feliuța, Aspidium.
Fere pamentului, V. Potroacă.

Gura leului, Antirchinum majus, Gueule de lion.
Gălbinele, Lysimachia, Ephemère.
Gușa porumbului, Cucubalus.
Gutăe, Cydonia, Coignassier.
Garofă, Dianthus, Oeillet.
Găscarița, Arubis.
Ghimpoasă, Lapago.
Georgină, Georgina, Dahlia.
Gărbiță, Limodorum.

Hristofoare, Actaea.
Hulteneală, Hicracium, Epervière.
Hemeiu, Humulus, Houblon.
Hilimică, Calendula, Souci.
Hreanu, Cochlearia, Raifort.

Ismă, Clinopodium.
Indivioară, Arnoseris.
Inu, Limus, Lin.
Iuniper, Iuniperus, Genévrier.
Iovă, Yeuse.
Iasomie, Jasminum, Jasmin.

Jugastru, Acer, Erable.
Jale, Stachys.

Lelea, Tulipa.
Lăcrămioară, Convalluria, Muguet.
Luminița nopții, Oenothera.
Luminoasă, Clematis.
Lopățică, Lunaria, Monnaie du pape.
Lemnul Domnului, Hyssopus officinalis.
Limbricăriță.
Liliacu, Syringa, Lilas.
Lintiță, Lemna.
Lilie, Iris.
Lăcrimiță, Majanthemum.
Luminărică, Verbascum Thaspus, Bouillon blanc.
Lobodă, Atriplex.
Leusteanu, Ligustium.
Lăptucă, Lactuca, Laitue.
Lunariță, Eriophorum. Botrychium.
Limba vecinei, V. Potbal.
Levantu, Lavandula, Lavande.

Merinană, Mochringica.
Moscușoru, Adoxa.
Mure, Rubus.
Macu, Papaver, Pavot.
Mutătoare, Bryonia.
Mușețetu, Matricaria.
Mararu, Anethum, Fénouil.
Macrișu, Rumex, Oseille.
Micșunea, Cheiranthus, Girofiée.
Maioranu, Origanum, Marjolaine.
Melisă, Melissa.
Mintă, Mentha.
Matacină, Dracocephalum Moldavicum.
Mătriță, Zaunichella.
Maliniță, Ligustrum. Troène.
Milostivă, Giatiola.
Mama pădurei, Asperula.
Masalaru, Hyoscyamus; Jusquiame.
Mătrăgună, Atropa, Belladonne.
Mazeriche, Orobus.
Margaritaru, Laranthus.
Margaritărele, V. Lacrimioară.
Mamoriță, Chaenomeles.
Meiu, Milium, Millet.
Margica, Melica.
Malaiu, Panicum.
Mucoasă, Cheilantes.
Mușchiu, Lichen, Mousse.
Marole, V. Lăptucă.
Mărgărite, Astre, Reine-Marguerite.
Mierea ursului, Pulmonaria.
Mesteacănu. Betula, Bouleau.
Muștaru, Sinapis, Moutarde.
Mohoru, Pannisetum.

RESUMATU

DE PRELECȚIUNILE POPULARE

ținute de D. Maiorescu.

(Urmare.)

Fisiognomia.

Ultima parte a prelecțiunii de'nței s'a ocupatu de critica Fisiognomiei.

Fisiognomia a devenitu mai popularizată prin cercetările lui Lavater, și câtva timpu dupe aparițiunea cărții sale asupra acestei materii, observările fisiognomice erau in de-

prindere generală in Europa cultă. Deși mult mai puțin prețuită astăzi, fisiognomia păstrează totuși valoarea ei și merită o critică a adevărului și a erorilor, ce le conține.

In modul cu totul nesciențificu și confusu cum se află tractatu obiectul in cestiune de Lavater, elu vrea să coprindă atât Frenologia cât și Fisiognomia proprie ăisă, adecă se ocupă atât de constituțiunea primitivă a cranului, cât și de întreagă înfățișare esterioră a omului, și in special de trăsorele caracteristice ale feței lui. In privința de'nței trebuie să se aplice la Fisiognomie observările critice făcute cranioscopiei, a căror resumatu l'am datu intr'unu număr precedentu. In privința a doua trebuie constatatu, că observările lui Lavater pornescu dintr'o idee adevărată, din ideea, că in esteriorul fie-cărui omu, in ceea ce numescu Latinii *habitus*, se manifestă natura lui intelectuală și morală, și cu dreptu cuvântu Lavater se razimă intru aceasta (VII, *inii*.) pe obiceiul ce-lu avemu mai toți de a judecă natura cuiva după prima impresiune a esteriorului lui. Ȃnsă cestiunea este, dacă aceste impresiuni oarecum instinctive și care la unele persoane sunt de o justeță surprinđătoare a divinațiunii, se potu reduce la reflecțiuni generale și se potu dar aplică de cătră toți cu valoare de legi sigure la constatarea faptelor individuale. Lavater respunde da (VIII). Ȃnsă respunsul nu este exactu, și cartea lui ăi dă desmintirea cea mai tare. Nici o regulă generală nu este dovedită in ea, și pretutindenea Lavater se întemeiază pe aprețiări individuale, și are cel puțin francheța de a constata atât divergențele altora cât și erorile sale proprii in asemenea aprețiări. De aceea impresiunea produsă după lec-

tura tractatului lui este foarte nemulțumitoare în privința siguranței preinsei sale științ; sistemul observatu este, de a pune sub ochii lectorului unu șiru de figure sau de silhouete omenesci sau de animale, și apoi a afirmă fără probă și de regulă prin o întrebare oratorie, calitățile, ce i-a părutu lui însuși a vedè. Aceste sunt așa numitele exerciții fiziognomice (LI et sqq), care facu din Fisiognomonie o arte practică, dar nu o știință, și numai așa se esplică condițiunile speciale și grele de implinitu, ce le reclamă Lavater de la unu fiziognomu, pe când, dacă Fisiognomonie ar fi o știință, fie care ar trebui să poată aplică regulele.

Estragându dar acum din Lavater*) câteva din observările practice ce le face, repetim rezerva ce ne o amintesce elu însuși de atâtea ori, că trebuie unu talentu fiziognomicu înăscutu și unu ochiu bine deprinsu, pentru a distinge trăsăturile unele de altele și a simți toate nuanțele în nisce linii, în cari o mică deviațiune poate schimbă semnificarea admisă în cea contrară.

Omul, care își seamănă mult și își seamănă puțin, al cărui caracteru este totdeauna celu mai simplu și celu mai variatu, celu mai constantu și celu mai inegalu, care, cu toată vivacitatea lui și marea lui activitate, este totdeauna în armonie cu sine însuși, „unu asemenea omu trebuie să-ți fie sacru,” căci are calitățile cele mai eminente.

Oamenii, a căror trăsături nu se alterează niciodată în modu mai marcatu, sunt foarte reci sau foarte prudenți sau foarte proști, dar niciodată în adevăru înțelepți sau simțitori.

Persoanele a căror gură sau mână sau umbletu este pieșu, au și în caracterul lor ceva falsu, contradicțor, malițiosu.

O frunte cu crețe confuse, pieșe și lupțându-se oarecum unele cu altele este totdeauna semnul unui caracteru brutalu.

Ochi mari deschiși și transparenți, strălucitori cu o mobilitate rapidă sub pleope subțiri și de unu desemnu accentuat, dovedescu o penetrațiune grabnică, eleganță și gustu, susceptibilitate, mândrie și o aplecare extremă pentru femei.

Sprincene orizontale, dese, abundante și bine desinate anunță totdeauna inteligență, inimă rece și unu spiritu plinu de proiecte,

Sprincene compuse din linii drepte și din linii arcate, exprimă unu spiritu virilu și totdeauna de o bunătate virginală.

Sprincenele selbatice și confuse sunt totdeauna semnul unei violenți infocate.

Unu nasu, care se pleacă tare spre gură, nu se va află la unu omu în adevăru bunu și de unu caracteru nobilu.

Dacă pe obrazul unei persoane, care suride, se formează trei linii circulare și paralele, poți conchide la o parte considerabilă de nebunie în caracterul ei.

Ori ce disproporțiune între buza superioară și cea inferioară, este unu indiciu de nebunie sau de răutate.

Dacă observi la unu omu, inzestratu altfelu cu spiritu și cu energie, o deschidere lângă centrul liniei mijlocii a gurei sale, care nu se acopere nici o dată, și chiar când gura este închisă lasă a se vedè unu dinte, trebuie să conchiți la o severitate rece, care are plăcere a insultă și a face rău.

Cine suride fără obiectu cu o buză strimbă,

*) Mai alesu din opul seu postumu „Physiognomische Positionen.“

cine se opresce adese isolatul fără nici o direcțiune și tendință, cine își ține trupul țeapănu când salută și nu inclină decât capul, e nebunu.

Femei cu negei bruni sau cu părul tare în partea inferioară a bărbiei sau la gât, sunt active și casnice, dar de un temperament foarte sanguinic și amoroase până la furie.

Nu vei vedea niciodată un negel mare și brun pe bărbia unui om înțelept și nobil, dar îl vei vedea adese la oamenii marginiți. Dacă din întâmplare s'ar afla și pe bărbia unui om de spirit, să fii sigur, că acestu om are multe momente de absență de spirit și de slăbiciune extraordinară.

Feresce-te de toți oamenii care avându un stilu ager, vorbesc încet, precum și de oamenii care vorbesc puțin, dar scriu mult.

Dinții inferioari foarte înaintați peste linia dinților superiori și foarte scurți sau foarte lungi dovedesc un caracter duru.

Feresce-te de ochi mari în fețe mici cu nasu mic și cu talie mică.

Nările prea mici arată minte copilărească (XXII), timiditate și incapacitate la lucruri mari (XLVIII).

Distanța prea mare între ochi și sprincene este semnu de spirit marginit (notă la XXVI) și de caracter ușor (XLVIII).

Frunțile încărcate cu multe protuberanțe dovedesc totdeauna o activitate vie și ageră, dar îndărătnică.

Ori ce frunte, care vedută în profilu prezintă două arcuri proporționate, dintre cari celu inferioru este înaintat, e unu semnu constantu de minte sănătoasă și de o bună complexiune.

Mai este încă, de notat observațiune

ce o face Lavater în privința timpului, când trebuie să se studieze fisionomia unui om.

Importante pentru observațiune sunt momentele unei intrări neprevăzute, a le aborda; momentul care precede esplosiunea unei pasiuni, precum și acela care urmează îndată după aprindere, mai alesu când preința unei persoane respectabile intrerupe sbucnirea (atunci se constată puterea prefacerii și urmele de pasiune cari totuși persistă); momentul indușării, momentul, în care cineva se află cu totul în elementul său și acela, în care se află afară din acestu element; în genere momentul linicsei celei mai mari și al pasiunii extreme. Amundou comparate împreună arată fisiognomistului ceea ce este o persoană și ceea ce nu este, ce poate fi și ce nu poate fi. (XXIV, 13).

(Va urmă).

POESII.

ASTĂ NOAPTE...

Astă noapte te-am visat
Cu flori albe coronat
Și ca dăsele eră
Palidă și fața ta.

Peptul, fără semnu de viață
Măna rece, ca de ghiață
Pacnicu pe unu patu zăciai
Eu plăngeam, căci mortu erai.

Și de mult, de mult ce-am plânsu
Par'că soarele s'a stinsu
Par'că lumea a peritu
Și deodată m'am trezitu.

Dar mi-e frică pentru tine
Să nu mori fără de mine
De-amu muri ah! amundoi
N'ar fi moarte pentru noi.

SIMȚESCU FIORI. . . .

Simțescu fiori in sufletu
Ș'o groază mă cuprinde
Când vedu că a ta mână
Spre mine se intinde.

Imi pari ângerul morții
Cu palida ta față
Cu fruntea-ți increțită.
Cu mâna ta de ghiață,

Și când indrepti spre mine
Adânce ta privire
Așu vrea să fugu in lume
Să fugu de-a mea sfirșire.

AM VRUTU SĂ-ȚI SPUNU . . .

Am vrutu să-ți spunu a mea durere
Am vrutu să-ți spunu ce-am suferitu
Dar n'am pututu și in tăcere
Eu am remasu, când te-am zăritu.

Numai o lacrimă ferbinte
Care din ochiu-mi a căduțu
Ți-a spusu mai mult decât cuvinte
A mele lacrimi din trecutu.

CÂND AI VENITU IN LUME.

Când ai venitu in lume
Din ceru s'a coboritu
Unu ângeru, ce pe tine
Cu jale te-a privitu

Și darul poesiei
In leagănu elu ți-a pusu
Apoi sciindu-ți soartea
Plângându, spre ceru s'a dusu,

Și crudă ți-a fostu soartea
Căci dintr'unu peptu sdrobitu
A tale jalnici cânturi
Ca fiori au resăritu

Matilda Cugler.

F a b u l e.

PRIVIGHITOAREA ȘI ȘOIMUL.

La umbră de tufari
Cântă privigetoarea
Cântă cu toat'adoarea
A junilor sei ani

Unu șoimu treceă iu sboru;
Asupră-i se abate,
Și'n ghiare oțelate
Cumplitul răpitoru,

O stringe și s'aventă
Cu ea p'unu virfu de stâncă;
Acolo'i dice: „cântă!
„O dragă, cântă încă;

„S'auđu a ta cântare
„Nainte de mâncare.“
Modesta cântăreață
Răspunde cu dulceață:

„Așu vrea să cântu eu ție
„Suavă melodie
„Cum n'ai mai auđitu;
„Dar vai! a mea suflare
„Apeși cu-a tale ghiare
„Și gătul mi-ai strivitu!“

Pe dată șoim'o lasă
Din ghiare; atunci ea,
Sburându pe cât putea,
Se'ntoarse drept a casă.

Puțină violenție,
E nu numai ertată,
Dar încă lăudată,
Să scapi de tiranie.

BUHA PANEGERISITĂ.

Buha nopții cobitoare,
Ședându p'unu castelu cădutu,
Lăudă vechea-i splendoare,
Cântă fala-i din trecutu.
Rândunica ce in turlă
De mulți ani cuibul avea,
Aușindu buha că urlă,
Că și, noapte se bocia,
Dise: „Ce indrugi, vecină?
„Ce tot spui pe limba ta?“
— „Vai! eu plângu ceastă ruină
„Ce spre ceruri înălță
„Fruntea sa odinioară;
„Așa falnicu monumentu
„N'a mai fostu, o sorioară,
„Nici va fi sub firmamentu!“
— „Dragă, ești o ipocrită;
„Laudele-ți sunt minciuni;
„Eu ce stau aci umbrită
„Încă de l'ai mei străbunu,
„Imi aducu aminte bine,
„Căud eră nou cestu castelu,
„Doreai să-lu veși in ruine,
„Cobiai rele pentru elu.“

Ca Buha se află'n lume
Pamfletari invidioși,
Pe bărbații cu renume
Ii sfășie furioși;
Ear când moartea ei doboară,
Ca furtuna pe stejari,
Cu eccesu ei îi onoară,
Și-i proclamă oamei mari.

EPURELE CU COARNE.

Ursul ce domnea'n pădure,
Umblându noaptea după mure,
De unu cornu fii înțepatu.
A doua și decretează
Că din țară ecsilează
Ori ce-animalu cornuratu.
Țapi și capre, cerbi și ciute,
La celu ordinu, pleacă iute
Altă patrie-a cătă.
Epure cetindu decretul
Iși făcea și elu pachetul,
Gata a se departă.
„Stăi pe locu!“ vulpea îi dise;
Tu n'ai coarne; cele scrise
Pe noi doi nu ne privescu,
— „Când p'o simplă neghiobie
Toți cornații se prescrie,
„Deu! mă temu, mă ingrijescu,
„Ca despotica putere
„Să nu fie de părere
„C'ale mele lungi urechi
„Sunt chiar coarne resturnate;
„Sofismele-su usitate
„De tiranii noi și vechi.“

G. Crețeanu.

CORESPONDENȚĂ.

D-lui I. M. in Brașov. Expedițiunea foaei regulată. Notăți-mi prin scrisoare cari din abonați nu primescu.

D-lui S. — Rău.

D-lui Al. Cl. Vl. juristu in Orastia. Esemplarele din anul I și II sunt toate vândute. Prețul Abonamentului pe unu anu este 5 fl. pentru Austria. Vă rugăm dar, să ne trimeteți și restul de 1 fl.

Red.